

Programy Európskej komisie na Slovensku

Súčasný stav a perspektívy

November 1999

Ing Magda Forrová

Časti:

- I. Súčasné programy Európskej komisie v oblasti práce a sociálnych vecína Slovensku (3)
- II. Predkladacia správa k príprave a realizácii programu PHARE (9)
- III. Smernica k príprave a realizácii programu PHARE na roky 2000 – 2006 (11)

Príloha:

The Phare Address Book - pre Čechy a Slovensko

C 00 - 00514

I.

Súčasné programy Európskej komisie v oblasti práce a sociálnych vecí na Slovensku

História

Európska komisia po podpísaní asociačných dohôd s krajinami strednej a východnej Európy vytvorila podmienky pre poskytovanie finančnej pomoci na approximáciu legislatívy a zriadenie administratívnych štruktúr obdobných štruktúram v štátach Európskej únie. Jedným z nástrojov finančnej pomoci je program PHARE . Spočiatku bol program PHARE zriadený na podporu reštrukturalizačných zmien v Poľsku a Maďarsku a až neskôr bol rozšírený na Bulharsko, Rumunsko, Slovinsko, Pobaltské štáty a bývalé Československo.

Prvý program PHARE v oblasti reformy sociálnej sféry bol realizovaný Programovou riadiacou jednotkou pri Ministerstve práce a sociálnych vecí v Prahe od roku 1991. V roku 1993 bol program rozdelený a pri MPSVR SR bola zriadená riadiaca jednotka pre program rozvoja trhu práce. Program bol ukončený vecným a finančným auditom Európskej komisie. Ďalším realizovaným programom bol program na vybudovanie systému úradov práce a budovanie tripartitných inštitúcií, ktorý sa realizoval v rámci Finančného memoranda 1994. Tento program bol ukončený v roku 1998 a v súčasnosti prebieha audit Európskej komisie. Okrem uvedeného programu pre riešenie problematiky trhu práce, bol realizovaný program na zlepšenie situácie v oblasti sociálnych služieb.

V roku 1994 sa podarilo s podporou Dánskeho servisu pre pracovné prostredie získať finančné prostriedky len na budovanie Technickej inšpekcie.

K 31.7.1999 boli ukončené 2 programy z Finančného memoranda 1995 (COP 99): SR 9518 - Sociálna ochrana a SR 9519 – Priemyselné vzťahy - na budovanie tripartitných inštitúcií v rámci regiónov.

V roku 1996 SR nedostala finančné prostriedky z Európskej únie v rámci programu PHARE a v rokoch 1997 a 1998 rezort MPSVR SR neboli zaradený ako prioritný pre finančnú podporu z Európskej komisie. V návrhoch na roky 1997 a 1998 boli predkladané návrhy na projekty, ktoré by riešili problematiku bezpečnosti a zdravia pri práci na Slovensku.

Stav aktuálnych projektov

Na základe materiálov vypracovávaných Európskou komisiou napr. Posudok k žiadosti Slovenska o vstup do EÚ, Partnerstvo pre vstup, závery zo screeningových rokovaní, bolo stanovené ako priorita pre MPSVR SR na rok 1999 zlepšiť systém ochrany práce na Slovensku. Po dlhých a pomerne náročných rokovaniah bol schválený projekt SR 991304 "Zdokonalený systém ochrany práce na Slovensku". Program bol Európskou komisiou posúdený ako komplexný a v súčasnosti sa očakáva jeho zaradenie na tendrové konanie po

podpísaní Finančného memoranda 1999. V rámci programu boli navrhnuté nasledovné podprojekty:

- **Zdokonalenie legislatívy v oblasti ochrany práce a rozvoj vzdelávacieho systému**- v projekte bolo navrhnuté poradenstvo pre tvorbu legislatívy a vytvorenia systému vzdelávania twinningovým spôsobom
- **Zavedenie systému riadenia ochrany práce v podnikoch** – projekt predpokladá poradenstvo twinningovým spôsobom a realizovanie pilotných projektov
- **Rozvoj informačného systému ochrany práce**- projekt rieši informačný systém inšpekcie práce, jeho vybavenie technikou a softwarom, ako aj školenia inšpektorov na jeho využívanie
- **Podpora pre informačné a publikáčne centrum ochrany práce** – projekt rieši dobudovanie informačného centra tak, aby bolo schopné zberať a rozširovať informácie modernou technikou, vydávať publikácie a vykonávať kontakty s obdobnými centrami MOP, EÚ ako aj jednotlivými štátmi.
- **Podpora systému sociálnej a pracovnej rehabilitácie pracovníkov postihnutých pracovnými úrazmi alebo chorobami z povolania**- projekt rieši vytvorenie systému sociálnej a pracovnej rehabilitácie podľa systémov podobných v Štátoch EÚ

Ďalším projektom na ktorom sa v súčasnosti pracuje je projekt v rámci Špeciálneho prípravného programu, priorita B – Regionálne akčné plány zamestnanosti. Špeciálny prípravný program je riadený Úradom vlády SR a je zameraný na vytvorenie riadiacich štruktúr na využívanie štrukturálnych fondov Európskej únie. V prvom rade sa vypracováva podrobňá analýza regiónov SR a na jej základe sa budú poskytovať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ na zlepšenie situácie

● PHARE 2000, ISPA a SAPARD

Pre PHARE 2000 Európska komisia stanovila dve hlavné priority:

- budovanie inštitúcií
- investície

Budovanie inštitúcií má pomôcť Slovenskej republike pri vytváraní štruktúr a stratégii, rozvoji ľudských zdrojov a pri vytváraní predpokladov potrebných pre posilnenie ekonomickej, riadiacej a sociálnej kapacity inštitúcií. Túto prioritu rieši Phare aj pre dva sektoričné programy ISPA a SAPARD.

Pomoc PHARE v oblasti budovania inštitúcií sa zameriava na :

- pomoc pri implementácii „acquis communautaire“ a pri príprave na politiku EU v oblasti zabezpečovania ekonomickej a sociálnej súdržnosti formou Štrukturálnych fondov EÚ
- pomoc pri plnení Kodanských kritérií (pre vládne aj mimovládne organizácie)

Jednou z úloh pripravených v rámci Phare 2000 má byť vytvorenie a zaistenie fungovania nevyhnutných administratívnych štruktúr pre zabezpečenie

efektívnej implementácie programov **Európskeho fondu regionálneho rozvoja** (ERDF) a **Európskeho sociálneho fondu** (ESF). Implementácia Európskeho sociálneho fondu na Slovensku si vyžaduje:

- dobrú administratívnu organizáciu a jasné definovanie úloh všetkých účastníkov
- dobre definované finančné postupy
- široké partnerstvo na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni
- dobrú prípravu všetkých profitujúcich na všetkých úrovniach.

V rámci PHARE 2000 boli navrhnuté nasledovné projekty:

- Príprava národného programu zamestnanosti
- Rovnosť príležitostí pri prístupe k odbornému vzdelávaniu, zamestnaniu a sociálnemu začleneniu mužov a žien v podmienkach SR
- Rovnosť príležitostí pri prístupe k odbornému vzdelávaniu, zamestnaniu a integrácia zdravotne postihnutých občanov v podmienkach SR
- Rovnosť príležitostí pri prístupe k odbornému vzdelávaniu, zamestnaniu a prevencia sociálneho vylúčenia znevýhodnených skupín v spoločnosti, najmä Rómov
- Rovnosť príležitostí a prevencia sociálneho vylúčenia ostatných znevýhodnených skupín v spoločnosti (nizkokvalifikovaní pracovníci, sociálne neprispôsobiví občania, pracovníci v preddôchodkovom veku, štátne programy zamestnávania pri štrukturálnych zmenách a pod)
- Rozvoj ľudských zdrojov v rezorte MPSVR SR
- Príprava na využívanie prostriedkov zo zahraničných zdrojov EÚ (štrukturálnych fondov)

Projekty musia vychádzať z priorit stanovených v rámci Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* (NPPA) a Partnerstva pre vstup.

Pri schvaľovaní projektov Európska komisia vychádza z výsledkov screeningových rokovania a z predloženého NPPA pre každú krajinu osobitne. V dôsledku uvedeného skutočne schválené projekty môžu mať podstatne zmenený rámec aj formu oproti návrhom.

Consensus

Samostatnou časťou multibenefičného (multinárodného) programu Phare je program Consensus. Projekty pripravované v rámci tohto programu sa zameriavajú na praktickú pomoc a podporu pri reformi systému sociálnej ochrany s cieľom uľahčiť prípravu asociovaných krajín na vstup do EÚ. Program sústreduje svoju pozornosť najmä na proces modernizácie legislatívy dôchodkov a zdravotnej starostlivosti, na väzbu medzi ochranou nezamestnancov, aktívnu politikou zamestnanosti a stimulmi trhu práce, ďalej na nedoriešenú bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a novelizáciu legislatívy negatívne ovplyvňujúcu finančnú rovnováhu a efektívnosť sociálneho poistenia. Týka sa aj modernizácie potrieb sociálnej pomoci a sociálnej starostlivosti počas prehodnotenia makroekonomických a rozpočtových obmedzení a možnej úpravy dávok,

V roku 1999 bolo MPSVR SR v rámci Consensu II zapojené do 4 projektov:

- Príprava na uplatnenie Nariadenia Rady 1408/71 v podmienkach krajiny
- Finančné riadenie systémov sociálnej ochrany – workshop
- Monitorovanie rozvoja reforiem sociálnej ochrany
- Glossary – viacjazyčný slovník z oblasti sociálneho zabezpečenia

Zároveň bola z prostriedkov programu Consensus financovaná účasť na viacerých konferenciách a seminároch v zahraničí.

Pre rok 2000 boli v rámci Consensu III stanovené nasledovné priority :

- pracovné právo
- sociálny dialóg
- sociálna ochrana
- rovnosť príležitostí
- volný pohyb pracovníkov

Program Cosenus je riadený kanceláriou v Bruseli a národným koordinátorom je MPSVR SR. Návrhy projektov boli spracované do troch ucelených projektov a boli predložené do Bruselu, na Delegatúru EK v Bratislave a Úradu vlády SR na posúdenie dňa 24.9.1999.

Bilaterálna spolupráca

Na podporu riešenia problémov v sociálnej sfére na Slovensku sa využívajú aj iné programy a možnosti bilaterálnej spolupráce a pomoci.

V rámci bilaterálnej spolupráce s Holandskou vládou bol z Holandskej strany vytvorený program MATRA, ktorý má niekolko záberov činnosti. Jedným z nich je MATRA predvstupový program- program sociálnej transformácie pre kandidátske štáty do Európskej únie. Program je zameraný na pomoc Holandskej vlády Krajinám strednej a východnej Európy pri implementácii "acquis communautaire". V rámci tohto programu bol predložený projekt „Vytvorenie regionálnych poradenských centier ochrany práce“ a bol vybraný holandskou stranou v prvom kole. O definitívnom znení projektu sa bude rokovať so zúčastnenými holanskými inštitúciami v októbri 1999.

Rada Európy

vytvorila pre asociované krajiny samostatný podporný program „Aktivity pre rozvoj a konsolidáciu demokratickej stability - ADACS“, ktorý má vytvoriť predpoklady aplikantských krajín pre spoluprácu v oblasti ľudských práv a právnej spolupráce. V rámci tohto programu je možné predkladať projekty týkajúce sa konzultácií s expertmi v oblasti zpracovávania Európskej sociálnej charty do legislatívy SR, seminárov, študijných pobytov a pod. Keďže právo na bezpečné a zdravé pracovné podmienky je jedným zo základných práv občanov v zmysle Európskej sociálnej charty, je možné predkladať v rámci tohto programu aj projekty na zaistenie týchto práv.

Program Leonardo da Vinci

Odborná príprava spolu so vzdelávaním a výskumom je súčasťou základnej a nenahraditeľnej investície, konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Má umožniť podnikom, resp. ich pracovníkom udržať krok s rýchlo napredujúcimi technickými zmenami a aktívne ich ovplyvňovať. Program Leonardo da Vinci sa usiluje podporovať toto zameranie najmä zdôrazňovaním celoživotného vzdelávania, ktoré by malo byť politickým cieľom jednotlivých národných politík a nie iba modelom jednorazových skúseností.

Program Leonardo da Vinci neoslabuje pôsobenie členských štátov v oblasti odborného vzdelávania, ale zameriava sa na podporu kvality a inovácií v národných systémoch. Kvalitná odborná príprava musí byť prínosom pre podniky, umožniť im čo najoptimálnejšie využiť všetky novinky technického rozvoja. Mala by tiež sprístupniť mužom a ženám profesie, ktoré si vyžadujú nové skúsenosti a know-how. Predovšetkým však musí dať príležitosť tým, ktorí nenašli svoje miesto v spoločnosti prostredníctvom tradičných systémov vzdelávania, ukázať im možnosť na prejavenie ich schopností a dosiahnutie sebarealizácie.

Program Leonardo da Vinci je európskym programom spolupráce, ktorým EÚ podporuje volný pohyb osôb a kontaktuje ich s rôznymi kultúrami a praxou.

Aktivity programu sú zamerané na:

- Skvalitnenie systémov a zariadení odbornej prípravy v členských štátach
- Skvalitnenie aktivít, týkajúcich sa odbornej prípravy, vrátane spolupráce univerzít a podnikov, orientovanej na podniky a pracovníkov
- Rozvoj jazykových schopností, poznatkov a rozširovanie inovácií v odbornom vzdelávani

Druhy aktivít, ktoré sa budú podporovať v týchto oblastiach sú:

- Pilotné projekty zamerané na tvorbu nových prístupov, obsahu a materiálov v odbornej príprave
- Programy zamerané na praktické stáže a výmeny
- Analýzy a štúdie skúmajúce problémy a otázky v oblasti odborného vzdelávania
- Projekty na tvorbu sietí inštitúcií a rozširovanie výsledkov projektov
- Rozvoj otvoreného a dialkového štúdia.
- Program Leonardo da Vinci je sprístupnený všetkým partnerom aktívne sa podielajúcim na odbornej príprave: podnikom, sociálnym partnerom (na národnej úrovni a na úrovni EU), univerzitám, štátnym orgánom, verejným a súkromným vzdelávacím inštitúciám v členských štátach EÚ a Európskej ekonomickej oblasti EEA.

Medzi ďalšie programy patria:

- Program SIGMA – je programom OECD, týkajúci sa reštrukturalizácie civilnej a štátnej služby a pomaly je do jeho využívania zahŕňaná aj SR, program sa týka organizovania seminárov, študijných pobytov, poradenstva
- Program Rovnosť príležitostí pre mužov a ženy, program si vyžaduje pomerne veľký príspevok SR, ktorý nebolo možné zaplatiť, preto sa tento program v súčasnosti nevyužíva
- Program PRAQ III (Regionálny program zaistenia kvality a iných príslušných oblastí)- program je zameraný najmä na harmonizáciu technických predpisov poradenstvom, školeniami, seminárm a pod.
- Program cezhraničnej spolupráce (CBC)- program je zameraný najmä na riešenie situácie v prihraničných oblastiach , aby sa v týchto oblastiach vyrovnila infraštruktúra, riešili sa otázky zamestnanosti a pod..
- Program TEMPUS pre rozvoj vysokoškolského systému – zapojená Technická univerzita v Košiciach – projekt zameraný na vzdelávanie inšpektorov práce
- V. Rámcový program je program v oblasti výskumu a odbornej prípravy a technického rozvoja. Program v súčasnosti ešte nie je otvorený pre SR, pretože vyžaduje pomerne vysoký príspevok štátu. V súčasnosti sa očakáva jeho schválenie

Pravidlá PHARE

V poslednom období boli pravidlá PHARE čiastočne zmenené. Za sektory bolo potrebné menovať tzv. sektorových koordinátorov. Pre sektor zamestnanosti a sociálnych vecí bola menovaná za sektorového koordinátora pani PhDr. Lídya Zelmanová, riaditeľka odboru PHARE a inej zahraničnej pomoci. Európska komisia viac smeruje finančnú pomoc na zaistenie poradenstva ako na zaistovanie investícii.

Na realizovanie seminárov a stáží má Európska komisia zriadený úrad TAIEX

Medzi medzinárodné inštitúcie poskytujúce pomoc SR je potrebné zarátať aj Medzinárodnú organizáciu práce, ktorá často v spolupráci s jednotlivými štátmi EÚ pomáha zorganizovať konferencie, či semináre, alebo poskytuje poradenstvo a školenia.

Všetky uvádzané programy je možné využiť na riešenie určitých oblastí ochrany práce. Je však potrebné si správne a zreteľne postaviť problém, ktorý je potrebné riešiť. Ešte pre orientáciu je potrebné uviesť, že PHARE je sektorový program, ostatné programy majú zriadené v rámci SR svoje riadiace jednotky.

II.

Predkladacia správa k príprave a realizácii programu PHARE

Európska únia podporuje snahu kandidátskych krajín o vstup do EÚ prostredníctvom programu PHARE. V roku 1999 končí viacročný indikatívny program pomoci EK kandidátskym krajinám na obdobie 1994-1999 a Slovenská republika patrí medzi krajiny, ktoré úspešne využívali tento program.

Od počiatku poskytovania pomoci Európskej únie cez program PHARE sa pravidlá a priority pomoci s postupom času vyvíjali. Pomoc sa v čoraz väčsnej miere poskytovala na podporu predvstupového úsilia kandidátskych krajín. Vo väčszej miere sa uplatňujú pravidlá decentralizácie a dekoncentrácie, ktoré na jednej strane zjednodušujú programový a hlavne realizačný cyklus, na strane druhej vyžadujú, aby sa kandidátske krajiny rýchlo adaptovali na zmeny v organizácii a postupoch poskytovania pomoci. V poslednom období to boli najmä zmeny týkajúce sa zavádzania „twinningu“ ako hlavného nástroja budovania inštitúcií, princípu spolufinancovania jednotlivých projektov a princípu velkosti jednotlivých projektov.

Rokom 2000 sa začína ďalšie programové obdobie (2000 - 2006). Európska únia v rámci dokumentu Agenda 2000 vyčlenila pre kandidátske krajiny tri predvstupové nástroje pomoci: PHARE 2000, ISPA a SAPARD.

PHARE 2000 predstavuje modifikovaný program PHARE, ktorý je rozšírený o investičnú podporu opatrení zameraných na dosiahnutie ekonomickej a sociálnej súdržnosti v rámci krajiny samotnej ako aj s krajinami EÚ. V oblasti budovania inštitúcií sa budú podporovať kroky kandidátskych krajín smerujúce k prijatiu a uplatňovaniu *acquis*. V investičnej oblasti sa bude pomoc poskytovať na rozvoj regiónov v súlade s pravidlami štrukturálnych fondov EÚ pre cieľ 1. Investície budú smerovať v rámci definovaných regiónov do troch oblastí: podpora produktívnych investícií, rozvoj ľudských zdrojov a riešenie základnej infraštruktúry.

ISPA predstavuje nástroj na realizáciu štrukturálnej politiky v predvstupovom období analogický Kohéznemu fondu EÚ. Tento program bude podporovať veľké infraštrukturálne projekty (nad 5 MEUR) v rámci dopravy a životného prostredia. Pre oblasť dopravy sú projekty definované plánovanými transeurópskymi sietami, pre oblasť životného prostredia sú projekty definované Národným programom pre prijatie *acquis* (NPA) a prioritami programu (čo najväčší dopad na obyvateľstvo a životné prostredie).

SAPARD predstavuje nástroj určený na predvstupovú pomoc polnohospodárstvu a rozvoju vidieka v súlade s cieľmi Spoločnej polnohospodárskej politiky EÚ. Medzi prioritné opatrenia je možné zaradiť zvýšenie efektívnosti a kvality polnohospodárskej produkcie, diverzifikáciu ekonomických činností v polnohospodárskych a vidieckych oblastiach, zachovanie vidieckeho dedičstva a charakteru krajiny, zlepšenie vodného a lesného hospodárstva.

Celková ročná alokácia pre 10 kandidátskych krajín dosahuje v rámci týchto nástrojov sumu 3,0 mld. EUR. Pre SR by mali byť ročne vyčlenené prostriedky na základe všeobecných kritérií (HDP/osobu, rozloha krajiny, počet obyvateľov) vo výške cca 130 mil. EUR. Toto predstavuje približne dvojnásobok pomoci, ktorú SR získala v roku 1998. Z tohto dôvodu je potrebné zabezpečiť kordinovaný postup pri programovaní a realizácii jednotlivých nástrojov pomoci s cieľom maximálne využiť prostriedky alokované pre SR a zabrániť realokáciám týchto prostriedkov na iné kandidátske krajiny či viacnárodné programy.

Predkladaná Smernica určuje základné princípy prípravy a realizácie programov PHARE s cieľom maximalizovať efektívnosť využívania pomoci EÚ poskytovanej SR.

Účelom Smernice je:

- zabezpečiť jednotný a účinný postup pri príprave programov pre finančné memorandum na rok 2000 ako aj nasledujúce roky,
- zabezpečiť koordináciu prípravy SR na štrukturálne fondy EÚ,
- zabezpečiť jednotný postup pri realizácii programov PHARE za účelom zvýšenia absorpcnej kapacity SR a dosiahnutia vysokej efektívnosti použitých prostriedkov.

Smernica vychádza predovšetkým z nových pravidiel pre prípravu a realizáciu programu PHARE vypracovaných EK, ako aj z našich doterajších skúseností pri príprave a realizácii programu PHARE.

Smernica bola vypracovaná na základe dokumentov vydaných EK, najmä:

- Agenda 2000 (marec 1999, Berlín)
- Nariadenie Rady (EC) č. 1266/1999 o koordinácii pomoci kandidátskym krajinám v rámci predstupovej stratégie a dopĺňajúcej Nariadenie (EEC) 3906/89
- Nariadenie Rady (EC) č. 1267/1999 zriaďujúce nástroj pre štrukturálnu politiku v predstupovom období (ISPA)
- Nariadenie Rady (EC) č. 1268/1999 o pomoci Spoločenstva pre predstupové opatrenia pre rozvoj polnohospodárstva a vidieka kandidátskym krajinám strednej a východnej Európy v predstupovom období (SAPARD)
- Nariadenie (EEC) 3906/89 o ekonomickej pomoci Maďarskej republike a Poľskej ľudovej republike v znení neskorších predpisov
- Nariadenie (EC) 1260/1999 definujúce základné ustanovenia Štrukturálnych fondov
- Programovanie PHARE - smernica pre rok 2000, Investičná podpora pre regionálny a sociálny rozvoj
- Decentralizovaný implementačný systém (v aktuálnom znení)
- Memorandum o porozumení o zriadení Národného fondu medzi SR a Európskou úniou (podpísané v decembri 1998) a vzorový text Finančnej dohody

III.

Smernica k príprave a realizácii programu PHARE na roky 2000 - 2006 („Smernica“)

Článok I Úvodné ustanovenia

1. Predkladaná Smernica určuje základné princípy prípravy a realizácie programov PHARE s cieľom maximalizovať efektívnosť využívania pomoci EÚ poskytovanej SR v rokoch 2000 až 2006.

2. Účelom Smernice je:

- zabezpečiť jednotný a účinný postup pri príprave programov pre finančné memorandum na rok 2000 ako aj nasledujúce roky,
- zabezpečiť koordináciu pomoci poskytovanej EÚ v rámci predvstupovej stratégie spolu s programom podpory polnohospodárstva a rozvoja vidieka (SAPARD) a predvstupového štrukturálneho nástroja (ISPA), ako aj v rámci programu cezhraničnej spolupráce a viacnárodných programov,
- zabezpečiť koordináciu prípravy SR na štrukturálne fondy EÚ,
- definovať vzťahy medzi jednotlivými subjektami zapojenými do realizácie programu PHARE a zabezpečiť jednotný postup pri realizácii programov PHARE za účelom zvýšenia absorpcnej kapacity SR a dosiahnutia vysokej efektívnosti použitých prostriedkov.

3. Smernica bola vypracovaná na základe dokumentov poskytnutých EK, najmä:

- Agenda 2000 (marec 1999, Berlin)
- Nariadenie Rady (EC) č. 1266/1999 o koordinácii pomoci kandidátskym krajinám v rámci predvstupovej stratégie a dopĺňajúcej Nariadenie (EEC) 3906/89
- Nariadenie Rady (EC) č. 1267/1999 zriaďujúce nástroj pre štrukturálnu politiku v predvstupovom období (ISPA)
- Nariadenie Rady (EC) č. 1268/1999 o pomoci Spoločenstva pre predvstupové opatrenia pre rozvoj polnohospodárstva a vidieka kandidátskym krajinám strednej a východnej Európy v predvstupovom období (SAPARD)
- Nariadenie (EEC) 3906/89 o ekonomickej pomoci Maďarskej republike a Poľskej ľudovej republike v znení neskorších predpisov
- Nariadenie (EC) 1260/1999 definujúce základné ustanovenia Štrukturálnych fondov
- Programovanie PHARE - smernica pre rok 2000, Investičná podpora pre regionálny a sociálny rozvoj
- Decentralizovaný implementačný systém (v aktuálnom znení)
- Memorandum o porozumení o zriadení Národného fondu medzi SR a Európskou úniou (podpísané v decembri 1998) a vzorový text Finančnej dohody

4. Príprava a realizácia projektov v rámci programov SAPARD a ISPA (oblasti pomoci definované v prílohe 1 a 2) upravujú horeuviedené Nariadenia EK.

Časť 1
Príprava programu PHARE

Článok II.
Hlavné priority PHARE na obdobie 2000-2006

1. Program PHARE má dve hlavné priority - budovanie inštitúcií a investície.
2. Budovanie inštitúcií má pomôcť Slovenskej republike pri vytváraní štruktúr a stratégii, rozvoji ľudských zdrojov a pri vytváraní predpokladov potrebných pre posilnenie ekonomickej, riadiacej a sociálnej kapacity inštitúcií. Túto prioritu rieši PHARE aj pre dva sektorové programy uvedené v čl. I, odst. 2 (ISPA a SAPARD). Pomoc PHARE v oblasti budovania inštitúcií sa zameria na:
 - a) pomoc pri implementácii „acquis communautaire“ a pri príprave na politiku EÚ v oblasti zabezpečenia ekonomickej a sociálnej súdržnosti formou štrukturálnych fondov EÚ.
 - b) pomoc pri plnení Kodanských kritérií (pre vládne aj mimovládne organizácie).
3. Pomoc PHARE v investičnej oblasti bude mať dve formy:
 - a) investície na posilnenie regulačnej infraštruktúry potrebnej na dosiahnutie súladu s acquis a priamo sa vzťahujúce na acquis.
 - b) investície na dosiahnutie ekonomickej a sociálnej súdržnosti prostredníctvom opatrení, ktoré využívajú členské krajiny prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu v rámci cieľa 1 Štrukturálnych fondov EÚ.
4. PHARE zdroje sa budú rozdeľovať v pomere 30% na budovanie inštitúcií a 70% na investície. Tento pomer je indikatívny a založený hlavne na posúdení potrieb a absorbčnej kapacite príjemcu pomoci hlavne v oblasti budovania inštitúcií.
5. Konečná zodpovednosť za obsahovú náplň programu PHARE zostáva na EK.

Článok III.
Budovanie inštitúcií

1. Budovanie inštitúcií má za cieľ posilniť inštitucionálnu a administratívnu kapacitu Slovenskej republiky, ktorá je jednou z klúčových požiadaviek pre vstup do EÚ.
2. Aktivity budovania inštitúcií sa zameriavajú na centrálnu, regionálnu a lokálnu úroveň verejnej správy.
3. Medzi iným bude finančná pomoc poskytovaná aj:
 - a) organizáciám, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri príprave priemyselných podnikov na fungovanie v prostredí volného trhu EÚ (napr. združenia zamestnávateľov, obchodné komory, odbory),
 - b) vládnym a mimovládnym organizáciám zabezpečujúcim fungovanie demokracie, dodržiavanie ľudských práv a práv menších a prispievajúcim k posilneniu občianskej spoločnosti.
4. Hlavným nástrojom budovania inštitúcií relevantných pre acquis bude „twinning“ - odborná pomoc úradníkov a odborníkov z členských krajín EÚ. Prijímajúce

inštitúcie sa budú spolupodieľať na nákladoch súvisiacich so zabezpečením projektu, a to nepeňažne ako aj v rámci svojich rozpočtov. PHARE bude:

- a) umožňovať twinning medzi ministerstvami, inštitúciami, profesionálnymi organizáciami, agentúrami, orgánmi miestnej samosprávy, a to hlavne prostredníctvom dočasného pôsobenia úradníkov z členských krajín EÚ v prímateľských inštitúciách kandidátskych krajín, doplnených v prípade potreby o krátkodobých expertov a školenia,
 - b) poskytovať špecializovanú odbornú pomoc pri realizácii prijatia *acquis*,
 - c) pomáhať pri zabezpečovaní školení verejnej správy na centrálnej a regionálnej úrovni.
5. Twinning budú dopĺňať ďalšie nástroje, akými sú:
 - a) účasť v komunitárnych programoch – pomoc PHARE pri zabezpečovaní účasti v týchto programoch bude mať klesajúcu tendenciu
 - b) účasť v rôznych orgánoch spoločenstva – pomoc PHARE kryje časť nákladov s tým spojených
 - c) opatrenia na posilnenie občianskej spoločnosti pre vládne aj mimovládne organizácie najmä v oblasti:
 - podpory iniciatív upevňujúcich a rozvíjajúcich demokratické postupy a dodržiavanie zákonov,
 - posilňovania inštitucionálnej kapacity mimovládnych organizácií a sociálnych partnerov na všetkých úrovniach,
 - podpory zaradenia a účasti skupín alebo osôb, ktoré môžu byť znevýhodňované sociálne, politicky alebo ekonomicky z dôvodu vyznania, kultúry, pohlavia, veku, orientácie alebo postihnutia do spoločnosti.
 6. Odporúčaná veľkosť projektu v oblasti budovania inštitúcií je minimálne 2 MEUR, pričom toto pravidlo bude aplikované flexibilne hlavne pre projekty odbornej pomoci, vrátane účasti v komunitárnych programoch.

Článok IV. Investície

1. *Investície na dosiahnutie súladu s normami a štandardmi EÚ* sa zameriavajú na vybavenie inštitúcií, ktorých infraštruktúra alebo schopnosť monitorovať a dodržiavať *acquis* musia byť posilnené (napr. testovacie a laboratórne vybavenie, vybavenie potrebné v oblasti spravodlivosti a vnútra). Zvláštnou skupinou sú investície v rámci komunitárnych programov, akým je 5. rámcový program rozvoja vedy a techniky.
2. *Investície na dosiahnutie ekonomickej a sociálnej súdržnosti*, ktoré berú do úvahy existenciu nových predstupových nástrojov, sa zameriavajú na redukciu rozdielov medzi jednotlivými regiónnimi SR a medzi regiónnimi SR a EÚ v súlade s cieľom 1 štrukturálnych fondov EÚ - pomoc zaostávajúcim regiónom. Tieto investície majú nasledovné ciele:
 - a) zvýšenie aktivity produktívneho sektora formou opatrení, ktoré majú za cieľ diverzifikáciu hospodárstva, rozvoj súkromného podnikania a reštrukturalizáciu a modernizáciu priemyslu,
 - b) posilnenie kapacity ľudských zdrojov formou zlepšenia zamestnanosti, pomoci pri adaptácii podnikov a ich zamestnancov a posilňovania rovnakých príležitostí pre mužov a ženy,

- c) zlepšenie infraštruktúry súvisiacej s ekonomikou. Medzi opatrenia patria napríklad investície, ktoré umožňujú lepší prístup ku kľúčovým miestam s vplyvom na rozvoj príemyslu a obchodu ako aj investície do životného prostredia, ktoré priaznivo ovplyvňujú investičné prostredie v regióne.
- 3. Investície uvedené v článku IV, bode 2, odst. c do oblasti dopravy, životného prostredia alebo poľnohospodárstva a rozvoja vidieka je možné finančovať z programu PHARE iba v prípade, ak sú neoddeliteľnou časťou rozvojového programu príslušného regiónu a sú pod minimálnou hodnotou pre investície spolufinancované v rámci ISPA.
- 4. Program PHARE môže v súlade s kritériami pre cieľ 1 Štrukturálnych fondov EÚ (pomoc regiónom výrazne ekonomicky zaostávajúcim) v určených regiónoch podporiť rozvojové programy pri splnení princípu navýšenia (viď bod 6, ods. c) nižšie).
- 5. Podpora malých a stredných podnikov bude navýše zabezpečovaná aj celoplošne v rámci viacnárodného programu pre malé a stredné podniky (SME Finance Facility).
- 6. Všetky investičné projekty musia spĺňať nasledujúce princípy:
 - a) *katalytický* - pomoc PHARE má iniciaovať aktivity zamerané na vstup SR do EÚ, ktoré by inak neboli realizované alebo boli realizované s veľkým časovým oneskorením,
 - b) *spolufinancovania* - všetky investičné projekty musia byť zo strany štátneho rozpočtu spolufinancované minimálne vo výške 25%,
 - c) *navýšenia* - pomoc PHARE nesmie nahradzovať financovanie z iných zdrojov
 - d) *pripravenosti a veľkosťi* - projekty môžu byť podporené iba v prípade úplnej pripravenosti (kompletná technická dokumentácia, všetky zákonom stanovené povolenia, finančné krytie). Minimálna veľkosť projektu je 2 MEUR, toto pravidlo bude aplikované flexibilne v prípade cezhraničných projektov,
 - e) *udržateľnosti* - všetky projekty musia zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj, ekonomický a environmentálny, aj po ukončení spolufinancovania prostriedkami PHARE, a musia byť v súlade so sektoriálnymi politikami EÚ,
 - f) *súťaže* - všetky financované aktivity musia dodržiavať podmienky pre hospodársku súťaž a štátnej pomoci zakotvené v Európskych Dohodách

Článok V.
Pravidlá zamerania, koncentrácie a účinku

1. Spolufinancovanie PHARE sa vzhladom na obmedzené prostriedky programu bude v oblasti investícii na dosiahnutie ekonomickej a sociálnej súdržnosti zameriavať na vybrané geografické regióny identifikované v rámci Integrovaného plánu regionálneho a sociálneho rozvoja.
2. V tomto zmysle pomoc PHARE bude
 - a) v súlade s Integrovaným plánom regionálneho a sociálneho rozvoja,
 - b) sa vyvíjať v priebehu predstupového procesu smerom k prijatiu metodiky používanej v EÚ regiónoch spadajúcich pod cieľ 1 štrukturálnych fondov EÚ

c) zabezpečovať rešpektovanie pravidiel zamerania na definované priority, koncentrácie na definované prioritné oblasti a zodpovedajúceho účinku.

3. Výber geografických regiónov, ktoré budú príjemcami pomoci PHARE musí byť založený na objektívnych kritériach. Kritéria vyjadrujú potrebu zabezpečenia vnútornej súdržnosti a potenciál redukovať rozdiely medzi regiónmi SR a členských krajín EÚ.

Článok VI.
Programové dokumenty

1. Partnerstvo pre vstup je hlavným programovým dokumentom pre poskytnutie pomoci PHARE pri plnení podmienok vstupu do EÚ. Partnerstvo pre vstup sa aktualizuje na základe dosiahnutých výsledkov pri preberaní záväzkov vyplývajúcich z členstva v rámci pravidelných správ a posudkov.
2. Partnerstvo pre vstup je komplementárne s Národným programom pre prijatie *acquis* (NPAA), v ktorom sú detailne rozpracované kroky SR pri plnení podmienok vstupu.
3. Pre programovanie pomoci PHARE v oblasti ekonomickej a sociálnej súdržnosti je programovým dokumentom Integrovaný plán regionálneho a sociálneho rozvoja, ktorý je prílohou NPAA. Prvá verzia Integrovaného plánu regionálneho a sociálneho rozvoja bude odovzdaná EK na posúdenie v októbri 1999.
4. Integrovaný plán regionálneho a sociálneho rozvoja musí obsahovať:
 - a) analýzu súčasnej situácie v SR a identifikáciu kritických rozdielov v rozvoji v rámci SR a medzi SR a EÚ,
 - b) identifikáciu klúčových priorit rozvoja v oblasti ekonomickej a sociálnej súdržnosti, ktoré je potrebné riešiť v predstupnom období,
 - c) všeobecný finančný výhľad spolufinancovania zo štátneho rozpočtu a prostriedkov EÚ v tejto oblasti na obdobie 2000 – 2002.Štruktúra a obsah Integrovaného plánu regionálneho a sociálneho rozvoja sú uvedené v prílohe 3.
5. Na základe Integrovaného plánu regionálneho a sociálneho rozvoja sa budú aktualizovať a rozširovať relevantné časti NPAA.
6. Integrovaný plán regionálneho a sociálneho rozvoja má plniť funkciu strednodobého plánu v období prípravy Národného plánu rozvoja, pripravovaného aj za pomoci programu PHARE v rámci Špeciálneho prípravného programu pre štrukturálne fondy EÚ.
7. Integrovaný plán regionálneho a sociálneho rozvoja sa bude aktualizovať na základe stratégie a vývoja v SR v oblasti ekonomickej a sociálnej súdržnosti.

Článok VII.
Programový cyklus PHARE

1. Národný koordinátor pomoci PHARE (NAC) predloží do konca októbra bežného roka EK prostredníctvom Delegácie EK v Bratislave návrh Národného programu (NP) PHARE na nasledujúci rok spolu s návrhmi operačného programu SAPARD a návrhmi jednotlivých projektov predkladaných v rámci programu ISPA. Štruktúra návrhu Národného programu PHARE je v prílohe 4.
2. Návrh NP PHARE obsahuje dve časti:
 - a) návrh pomoci PHARE v oblasti budovania inštitúcií a investícií určených na prijímanie *acquis*. Jednotlivé projekty sa identifikujú na základe NPAA,
 - b) návrh pomoci PHARE v oblasti sociálneho a regionálneho rozvoja prostredníctvom investícií do ekonomickej a sociálnej súdržnosti. Jednotlivé projekty sa identifikujú na základe Integrovaného plánu regionálneho a sociálneho rozvoja.
3. NAC pripravuje návrh NP PHARE v jednotlivých sektورoch v úzkej spolupráci so sektorovým koordinátorom pomoci (SAC) daného rezortu. SAC pre určitý rezort je menovaný ministrom/vedúcim ústredného orgánu štátnej správy. SAC je dostatočne jazykovo zdatný (anglický jazyk).
4. Návrhy jednotlivých projektov musia byť vypracované v anglickom jazyku v štandardnom formáte pre návrh projektu (*project fiche*). Slovenský preklad štandardného formátu *project fiche* je uvedený v prílohe 5.
5. Návrh NP Phare bude v obidvoch častiach – v oblasti budovania inštitúcií a investícií pre prijímanie *acquis* i v oblasti sociálneho a regionálneho rozvoja prostredníctvom investícií – konzultovaný s NAO z hľadiska zabezpečenia spolufinancovania zo štátneho rozpočtu pred jeho predložením EK.
6. Návrh NP PHARE sa bude finalizovať na základe diskusie s EK do apríla príslušného roka, pre ktorý je NP PHARE pripravovaný.
7. Po schválení NP PHARE prijímateľia pomoci zabezpečia deklarované spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu nasledujúceho fiskálneho roka.

Článok VIIIa.
Metodológia prípravy Národného programu PHARE v oblasti budovania inštitúcií a s tým súvisiacich investícií

1. Návrh programu PHARE v tejto časti musí byť zosúladený s Partnerstvom pre vstup a NPAA.
2. SAC koordinuje a predkladá návrh programu PHARE v oblasti budovania inštitúcií v rámci určitého rezortu. Príprava návrhu programu PHARE prebieha v úzkej spolupráci SAC s odborným personálom prijímateľa pomoci v rámci jednotlivých oddelení, odborov a sekcií rezortu.

3. Návrh NP PHARE v časti budovania inštitúcií bude prediskutovaný a upravený na základe Pracovného dokumentu EK, ktorý bude zverejnený do konca bežného roka.
4. Navrhované projekty PHARE musia byť dostatočne pripravené v zmysle Čl. IV, bod 6, ods. d) tak, aby po podpísaní Finančného memoranda mohol byť okamžite započatý proces obstarávania.

Článok VIIib.

Metodológia prípravy Národného programu PHARE v oblasti ekonomickej a sociálnej súdržnosti

1. Návrh programu PHARE v tejto časti musí byť zosúladený s Integrovaným plánom regionálneho a sociálneho rozvoja a pomoc PHARE je smerovaná do identifikovaných cieľových regiónov.
2. Pre každý cieľový región sa identifikujú špecifické priority, ktoré sa budú sledovať v rámci programu PHARE (napr. vyššie investície, lepšie napojenie na infraštruktúru, rekvalifikácia nezamestnaných). Každá priorita musí mať jasné kvantifikateľné a merateľné indikátory (napr. vytvorenie 2000 nových pracovných miest, rekvalifikácia 500 zamestnancov).
3. Na dosiahnutie týchto priorit v cieľových regionoch sa navrhnu jednotlivé projekty. Pre prvu verziu NP PHARE je postačujúci všeobecný popis projektov (project fiche).
4. Súčasťou návrhu programu PHARE je aj indikatívny viacročný finančný plán, v prvom období na roky 2000 až 2002, ktorý sa vzťahuje na štátny rozpočet a prostriedky EK.
5. Finančný plán je záväzný iba pre ten rok, pre ktorý sa NP PHARE vypracováva. Finančný plán nasledujúcich rokov je len orientačný vzhlľadom na fakt, že PHARE bude ďalej fungovať na jednorocnej báze.
6. Financovanie zo strany PHARE a štátneho rozpočtu pre jednotlivé projekty má byť podľa možnosti doplnené o spolufinancovanie zo súkromného sektora a medzinárodných finančných inštitúcií.

Časť 2
Realizácia programu PHARE

Článok IX.
Základné princípy realizácie PHARE

1. Princíp decentralizácie pri realizácii programu PHARE smerom na kandidátsku krajinu SR sa bude posilňovať.
2. Cieľom ďalšej decentralizácie je najmä postupná príprava SR na spoluprácu s EK v zmysle pravidiel aplikovaných na členské štáty EÚ a príprava na využívanie štrukturálnych fondov EÚ.
3. Konečná zodpovednosť za realizáciu programu PHARE zostáva na EK.
4. SR zabezpečuje dodržiavanie pravidiel PHARE ako aj Finančného nariadenia Spoločenstva a zodpovedá za správne použitie alokovaných finančných prostriedkov.
5. EK bude dohliadať na realizáciu programu PHARE v zhode zo zásadami DIS manuálu. Tento dohľad sa bude v zmysle princípu dekoncentrácie uskutočňovať vo veľkom rozsahu Delegáciou EK v SR.
6. Kontrahovanie prostriedkov sa má uskutočniť v prvých 6-12 mesiacoch po podpísaní finančného memoranda. Musí sa však uskutočniť najneskôr do 2 rokov od podpisania finančného memoranda.
7. Vyplatenie všetkých prostriedkov pridelených na projekt sa musí uskutočniť do konca tretího roka od podpisu finančného memoranda.

Článok X.
Úlohy a povinnosti NF/NAO

1. Národný fond (NF) je zriadený na Ministerstve financií SR, v zmysle Uznesenia vlády č. 856/1998, ako organizačná jednotka centrálnej pokladnice, cez ktorú prechádzajú a sú spravované fondy Komisie pridelené Slovenskej republike v súlade s Decentralizovaným implementačným systémom (DIS).
2. Národný splnomocnenec (NAO) pre NF je vládou vymenovaný štátny tajomník Ministerstva financií SR.
3. NAO a NF majú celkovú zodpovednosť za finančné riadenie prostriedkov PHARE a dodržiavanie pravidiel, predpisov a postupov PHARE týkajúcich sa obstarávania, predkladania správ a finančného riadenia; ďalej nesú zodpovednosť za funkčnosť systému hlásení a informácií o stave projektov. NAO je plne zodpovedný EK za finančné prostriedky Phare až do ukončenia programu.
4. Zodpovednosťou NAO je:

- a) predkladať požiadavky na prevod alokovaných finančných prostriedkov z EÚ a zabezpečovať ich spravovanie,
 - b) menovať programového splnomocnenca v každej Implementačnej agentúre a Centrálnej finančnej a kontraktnej jednotke (IA/CFCU) po konzultácii s NAC,
 - c) uzatvoriť spoločne s každou IA/CFCU Finančnú dohodu s Delegáciou EK,
 - d) zabezpečiť spolufinancovanie z národných a iných zdrojov, ak sa táto podmienka vyžaduje vo Finančnom memorande,
 - e) zabezpečiť pravidelné a aktualizované hlásenia v účtovnom systéme PERSEUS, dohliadať, aby pravidlá PERSEUS boli plne rešpektované IA/CFCU,
 - f) uskutočňovať prevody finančných prostriedkov na IA/CFCU podľa mechanizmu stanoveného vo Finančnej dohode,
 - g) zúčastňovať sa spolu so zástupcami EK a NAC na zasadnutiach Spoločného monitorovacieho výboru (JMC) a Monitorovacieho podvýboru (MSC),
 - h) zabezpečiť vrátenie nepoužitých finančných prostriedkov z IA/CFCU po ukončení programu EK,
 - i) otvoriť a viesť bankový účet pre každé Finančné memorandum osobitne,
 - j) viesť podvojné alebo analytické účtovníctvo za všetky zmluvné a finančné operácie pre všetky programy Phare.
5. NF poskytuje Delegáciu EK všetky požadované správy v rozsahu uvedenom v Memorande o porozumení o zriadení Národného fondu medzi SR a Európskym spoločenstvom podpísanom v decembri 1998.

Článok XI.
Úlohy a povinnosti IA/CFCU

1. Technické a administratívne záležitosti implementácie programov, vrátane verejných súťaží, prípravy a uzatvárania zmlúv sú v plnej zodpovednosti IA/CFCU.
2. Pre každú IA/CFCU je menovaný programový splnomocnenec (PAO) v zmysle článku XI, ods. 4, písm. b), ktorý viedie danú IA/CFCU.
3. Úlohy a povinnosti IA/CFCU sú rozdelené do nasledovných oblastí:
 - a) Verejné súťaže
 - kompletizácia súťažných podkladov,
 - predkladanie žiadostí o zverejnenie verejnej súťaže na Delegáciu EK,
 - menovanie členov výberovej komisie na základe návrhu SAC/SPO,
 - vypracovanie správy o vyhodnotení súťaže,
 - spracovávanie dlhého zoznamu a krátkeho zoznamu uchádzáčov,
 - účasť zástupcu IA/CFCU na činnosti výberovej komisie pri vyhodnocovaní a udelení odporúčania pre udelenie zmluvy ako pozorovateľ alebo nehlasujúci predseda výberovej komisie,
 - kontrola nad všetkými administratívnymi úkonmi z hľadiska dodržiavania pravidiel PHARE.
 - b) Zmluvy - Vypracovanie návrhu zmluvy a podpis zmluvy.
 - c) Správa programov - Administratívne spracovanie dokumentov pred ich odoslaním na Delegáciu EK, zmluvným partnerom, Národnému koordinátorovi

- pomoci PHARE, Národnému splnomocnencovi a sektorovému koordinátorovi zahraničnej pomoci,
- d) Účtovníctvo
- Vedenie účtovníctva v systéme PERSEUS,
 - zabezpečenie oddeleného vedenia záznamov za každý jednotlivý sektorový program ako aj registrovanie všetkých platieb za každý program, projekt a kontrakt,
- e) Platby
- Uskutočnovanie platieb v súlade s DIS pravidlami,
 - prijem faktúr od zmluvných partnerov a ich následná kontrola,
 - zasielanie faktúr na odsúhlasenie konečným užívateľom.
- f) Poskytovanie správ
- IA/CFCU raz mesačne poskytuje NF nasledovné správy:
 - výpis zo systému PERSEUS spolu s bankovým overením účtov
 - časový hármonogram plánovaných verejných súťaží,
 - vyhodnotenie verejných súťaží a prehľad podpísaných kontraktov,
 - o vzniknutých problémoch
 - IA/CFCU raz štvrt'ročne poskytuje NF nasledovné správy:
 - správu o projektoch uzatvorených od poslednej štvrt'ročnej správy,
 - status prebiehajúcich projektov
 - požiadavky na zálohové platby na ďalšie 3-mesačné obdobie
 - IA/CFCU bude zasielať kópie správ NAC a SAC
- g) IA/CFCU vedia účty zvlášť za každý sektorový program podľa Finančného memoranda, pravidelne hlási stav účtov v zmysle bodu f), predkladá požiadavky na NF na zálohové platby.
- h) PAO sa zúčastňuje na rokovaniach MSC.

Článok XII. Úlohy a povinnosti staršieho programového pracovníka

1. Starší programový pracovník (SPO) je menovaný pre projekty alebo časti projektov, ktorých implementácia je zabezpečovaná CFCU s cieľom zabezpečiť odbornú realizáciu projektu PHARE.
2. SPO je menovaný prijímateľskou inštitúciou; je zodpovedný za odbornú implementáciu jemu zvereného projektu. SPO spolupracuje s príslušným PAO pri odbornom riadení projektov v rámci rezortu. CFCU zodpovedá za administratívnu a finančnú implementáciu projektu v rozsahu uvedenom v článku XI.
3. SPO je začlenený v organizačnej štruktúre prijímateľskej inštitúcie v rámci útvaru, ktorý je konečným príjemcom pomoci. Za správnu odbornú implementáciu projektu Phare zodpovedá sektorovému koordinátorovi pomoci.
4. SPO plní najmä tieto úlohy:
 - definuje detaily projektu a vypracováva špecifikácie projektu (Terms of Reference), ktoré musia byť v súlade s Finančným memorandom
 - navrhuje členov výberovej komisie za prijímateľskú organizáciu
 - zúčastňuje sa výberového konania s právom hlasovania a podielá sa na príprave zmluvy

- v plnom rozsahu zodpovedá za odbornú realizáciu kontraktu v súlade so špecifikáciou projektu
- odsúhlasuje vecnú stránku predložených faktúr zo strany dodávateľa
- odsúhlasuje správnosť a vecné plnenie zmlúv podľa jednotlivých predkladaných správ zo strany dodávateľa.

Článok XIII. Monitorovanie a hodnotenie

1. Spoločný monitorovací výbor (JMC) je zložený z národného koordinátora pomoci, národného splnomocnenca a zástupcu EK. Na základe monitorovacích správ bude JMC posudzovať realizáciu a postup programov k splneniu cieľov vstupu stanovených vo Finančnom Memorande.
2. V prípade potreby JMC odporúča zmenu priorit a/alebo realokáciu finančných prostriedkov PHARE tak, aby sa zabezpečilo splnenie stanovených cieľov.
3. JMC sa schádza minimálne raz ročne.
4. JMC menuje pre jednotlivé programy Monitorovací podvýbor (MSC), ktorý sa skladá z NAC, NAO, PAO a EK.
5. MSC detailne sleduje pokrok v realizácii každého programu a jeho komponentov a projektov v súlade s DIS manuálom a na základe správ predkladaných PAO a EK sa zameriava na relevantnosť a koncepcné otázky, efektivitu a možný vplyv a dopad na program.
6. MSC ďalej porovnáva dosiahnuté výsledky s plánom, úroveň implementácie a mieru kontrahovania, finančné toky, riadiace štruktúry programov a projektov.
7. MSC navrhuje odporúčania na zlepšenie resp. na opravné kroky.
8. MSC posiela hlásenia JMC, pred každoročným stretnutím JMC predloží MSC celkovú podrobňú správu o všetkých programoch.
9. Príslušnú finančnú kontrolu vykonávajú kompetentné orgány finančnej kontroly SR, ktoré každoročne zasielajú EK plán kontrol a súhrn náleزو.
10. Účty a činnosti všetkých relevantných implementačných štruktúr, vrátane NF, budú pravidelne preverované Európskym audítorským dvorom alebo externou audítorskou firmou, určenou EK, tak ako to stanovujú Všeobecné podmienky pre Finančné memorandum, ktoré tvoria prílohu Rámcovej zmluvy podpísanej medzi Slovenskou republikou a EK dňa 10. mája 1994.

Článok XIV. Záverečné ustanovenia

Táto Smernica bude revidovaná do konca roka 2002 a môže byť upravená na základe vývoja v predstupovom procese.

Príloha 1

Oblasti intervencie pomoci Spoločenstva pre predvstupové opatrenia pre rozvoj poľnohospodárstva a vidieka kandidátskym krajinám strednej a východnej Európy v predvstupovom období (SAPARD)

Podpora rozvoja poľnohospodárstva a vidieka má spĺňať minimálne jedno z nasledovných kritérií, ktoré sú v súlade s *acquis communautaire*:

- Investície do poľnohospodárskych družstiev
- Zlepšovanie spracovania a marketingu poľnohospodárskych a rybárskych výrobkov,
- Zlepšovanie štruktúry kontroly kvality, veterinárnych a rastlinných kontrol, kontroly kvality potravín a ochrany zákazníka
- Metódy poľnohospodárskej výroby s cieľom ochrany životného prostredia a zachovania pôvodnej krajiny
- Rozvoj a diverzifikácia ekonomických aktivít, ktoré podporujú rozšírenie aktivít a alternatívne zdroje príjmov
- Zakladanie podporných organizácií pre farmy a služieb pre farmy
- Zakladanie združení výrobcov
- Obnova a rozvoj dedín a ochrana a zachovanie vidieka
- Zlepšovanie a konsolidácia pozemkov
- Vytvorenie a aktualizovanie pozemkových registrov
- Zdokonalovanie odborných školení
- Rozvoj a zdokonalenie infraštruktúry vidieka
- Riadenie vodných zdrojov v poľnohospodárstve
- Lesníctvo a zalesňovanie poľnohospodárskych oblastí, investície do lesných spoločenstiev vlastnených súkromnými vlastníkmi lesov; výroba a marketing lesných produktov
- Odborná pomoc pre opatrenia uvedené v tejto prílohe, vrátane štúdií, ktoré napomáhajú pri príprave a monitorovaní programu, informačných a propagačných kampaniach.

Príloha 2

Oblasti intervencie nástroja pre štrukturálnu politiku v predvstupovom období (ISPA)

V rámci tohto nástroja predvstupovej pomoci budú financované Investičné projekty v nasledovných oblastiach:

- opatrenia v oblasti životného prostredia, ktoré umožňujú prijímajúcim krajinám súlad s požiadavkami stanovenými v Zákone o životnom prostredí platným v Spoločenstve a s cieľmi zákonodarstva v Partnerstve pre vstup.
- Opatrenia v dopravnej infraštrukture, ktoré napomáhajú udržať mobilitu a hlavne vytvárajú projekty spoločného záujmu založené na kritériu 1692/96/EC, a tým umožňujú prijímajúcim krajinám súlad s cieľmi v Partnerstve pre vstup. Toto predstavuje prepojenie a súčinnosť národných sietí a trans-európskych sietí a zabezpečenie prístupu k nim.

Príloha 3

Integrovaný plán regionálneho a sociálneho rozvoja Štruktúra

- 1/ STRATÉGIA NÁRODNÉHO ROZVOJA
 - a/ Hlavné črty dlhodobej stratégie národného rozvoja
 - b/ Súlad plánu stratégie národného rozvoja s Partnerstvom pre vstup a NPAA
 - c/ Analýza silných a slabých stránok, potrieb regiónov v rámci stratégie národného rozvoja
 - d/ Rozdelenie regiónov podľa cieľov rozvoja
- 2/ PLÁN REGIONÁLNEHO ROZVOJA
 - a/ Súhrn Prioritných Regiónov, vrátane analýzy potrieb rozvoja a základných charakteristik Operatívnych programov, ktoré budú potrebné na ich riešenie
 - b/ Operatívny program pre Prioritný Región 1:
 - analýza prioritného regiónu (s využitím analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození), vrátane možnosti rozvoja
 - opis potrebných opatrení
 - kvantitatívne ukazovatele výsledkov: sociálno-ekonomický dopad / dopad na životné prostredie / súlad s NPAA a prioritami EÚ / ďalší vplyv zdrojov Phare:
 - Opatrenie A zahrňujúce aj opis špecifických národných projektov a PHARE projektov na dosiahnutie cieľa v troch oblastiach produktívneho sektora, sociálnych/ludských zdrojov a investícií do ekonomickej infraštruktúry
 - Opatrenie B zahrňujúce opis špecifických národných projektov a PHARE projektov na dosiahnutie cieľa v troch....
 - Opatrenie C zahrňujúce....
 - Doplňujúca pomoc z programov ISPA a SAPARD
 - c/ Operatívny program pre Prioritný Región 2:
 - dtto.

¹Položky môžu byť podprojekty a/alebo jednotlivé zložky projektu (napr. školenia, nákup zariadení a pod.) podľa vhodnosti.

²spolufinancovanie zo strany prijímateľa (je nevyhnutné) uviesť indikatívne, príčom je potrebné vo vysvetlivkách špecifikovať aktivity, ktoré budú finančované prijímateľom

3/ FINANČNÝ PLÁN A HARMONOGRAM

a/ 2000 a 2001

- detailný finančný plán
- detailný finančný harmonogram
- spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu a doplňujúca pomoc z programov ISPA, SAPARD, medzinárodných finančných inštitúcií a súkromného sektora

b/ Hlavné črty strednodobého plánu (2002-2006)

4/ IMPLEMENTÁCIA

a/ Aplikácia Phare DIS systému

- úloha Národného fondu
- opis a úloha Implementačných agentúr
- výnimky zo štandardnej DIS procedúry
- sledovanie a ex-post hodnotenie – opis a postupy
- systém správ - opis a postupy
- informácie a zverejňovanie - opis a postupy

b/ Koordinácia a riadenie

- opis a postupy
- zaangažovanie regionálnych a komunálnych agentúr a úradov
- zaangažovanie iných orgánov

c/ Súlad s pravidlami EÚ

- pravidlá o konkurencii
- ohodnotenie vplyvu na životné prostredie
- obstarávanie a udelenie zmlúv
- rovnaké príležitosti pre ženy a mužov
- ostatné pravidlá Spoločenstva

Príloha 4

Návrh Národného programu PHARE Štruktúra

Časti 1 a 2 sa priamo odvodzujú z príslušných finančných častí NPAA a sú dopracované do štátia finančného návrhu Národného programu (NP) PHARE na základe pracovného dokumentu (tabuľka programovanie podľa cieľov), ktorý je poskytnutý SR Európskou komisiou vždy pred začiatkom roka, pre ktorý je NP PHARE prípravovaný.

Časť 3 sa bude dopracovať na základe výsledkov špeciálneho prípravného programu pre ŠF EÚ.

- 1) Pomoc pri budovaní inštitúcií
 - a) Priority budovania inštitúcií pre daný rok vyplývajúca z NPAA.
 - b) Relevantné časti NPAA, ktoré sa týkajú navrhnutej pomoci PHARE.
- 2) Investície do acquis
 - a) Priority budovania inštitúcií pre daný rok vyplývajúce z NPAA.
 - b) Relevantné časti NPAA, ktoré sa týkajú navrhnutej pomoci PHARE.
- 3) Investičná podpora do oblasti ekonomickej a sociálnej súdržnosti
 - a) Identifikácia cieľových regiónov
 - b) Podporné programy. Pre každý cieľový región je potrebné pripraviť:
 - identifikáciu priorit, ktoré budú v regióne sledované z hľadiska investícii do produktívneho sektora, otázok zamestnanosti a infraštruktúry,
 - kvantifikovateľné indikátory pre každú prioritu. Tieto môžu medzi iným zahrňovať sociálno-ekonomický dopad, dopad na životné prostredie, aditívitu zdrojov PHARE a udržateľnosť,
 - súlad s Partnerstvom pre vstup a NPAA,
 - popis hlavných črt jednotlivých projektov v rámci priorit. Tento popis bude následne rozpracovaný podľa zásad platných pre štandardný popis projektu (project fiche) a bude zaradený do finančného návrhu pre NP PHARE,
 - doplňujúce akcie v rámci ISPA a SAPARD,
 - doplňujúce aktivity zo súkromného sektora a medzinárodných finančných inštitúcií
 - c) doplnkové opatrenia na budovanie inštitúcií, ktoré zabezpečia úspešnú realizáciu investičnej podpory
- 4) Finančný plán (pokrývajúci celú pomoc PHARE)
 - a) Finančný plán, ktorý detailne popisuje spolufinancovanie z PHARE a štátneho rozpočtu a indikatívne popisuje možné investície z medzinárodných finančných inštitúcií a súkromného sektora. S cieľom zjednodušiť koordináciu medzi alokáciou prostriedkov z PHARE a prostriedkov štátneho rozpočtu, spolufinancovanie PHARE pre programový rok môže byť prepojené so spolufinancovaním zo štátneho rozpočtu v nasledujúcom roku,
 - b) Doplňujúce spolufinancovanie súvisiacich projektov z programov ISPA a SAPARD,

c) Harmonogram implementácie.

5) Implementácia (pokrývajúca celú pomoc PHARE)

Pre túto časť sú platné postupy popísané v DIS manuáli. Tok finančných prostriedkov, riadenie, monitorovanie a systém výkazov popísaný v tejto časti má byť v súlade s postupmi DIS manuálu (Národný fond, Implementačné agentúry, Spoločná monitorovacia komisia, atď.).

- a) Nominácia a detailný popis Implementačných agentúr, vrátane agentúr pre oblasť implementácie investičnej podpory ekonomickej a sociálnej súdržnosti,
- b) Koordináčné aktivity
 - popis a procedúry (v súlade s DIS postupmi)
 - angažovanie regionálnych a komunálnych agentúr a štátnej správy
 - angažovanosť iných inštitúcií
- c) Monitorovanie a popis vyhodnotenia ex-post (vrátane úlohy Spoločnej monitorovacej komisie)
- d) Finančná kontrola – popis a postupy
- e) Súlad s pravidlami EÚ
 - pravidlá o súťaži
 - stanovenie dopadu na životné prostredie

Príloha 5

ŠTANDARDNÝ FORMÁT PROJECT FICHE

Číslo projektu (napr. SR00A01)

Názov:Podprogram:**Lokalizácia:** (nie je podstatná v prípade niektorých projektov budovania inštitúcií)**Ciele:** (veľmi stručne – aby sa vyhlo opakovaniu log-frame tabuľky, uviesť väzby projektu na priority Partnerstva pre vstup (AP) ako aj na Národný program pre prijatie Acquis Communitaire (NPAA), v prípade projektov pre program Cezhraničná spolupráca (CBC) odkaz na súlad z prioritami uvedenými v Rozhodnutí Európskej komisie č. EC 2760/98, špecifikovať cezhraničný charakter projektu)

Popis:**Organizačný rámec:** (informácie o subjektoch zúčastnených na projekte; zhodnotenie ich potenciálu splniť úlohy vytýčené projektom, príp. schopnosti priať pomoc; projekty budovania inštitúcií (IB) by mali obsahovať stručné zhrnutie príslušnej časti IB stratégie, ako aj začlenenie projektu v rámci tejto stratégie)
Rozpočet (MEUR): v nasledovnom tvare:

	investície		budovanie inštitúcií		SPOLU grant Phare (=I+IB)	prijímateľ ²	medzinár. ¹ finančné inštitúcie	SPOLU
	DIS	HQ	DIS	HQ				
Položka 1 ¹								
Položka 2 atď.								
SPOLU								

* uviesť v prípadoch spolufinancovania

DIS » aktivity riadené prostredníctvom Decentralizovaného implementačného systému programu Phare

HQ » aktivity riadené ústredím Európskej komisie v Bruseli (napr. dlhodobé twinningové projekty)

Podmienky implementácie: názov a sídlo implementačnej organizácie (IA) resp. Centrálnej finančnej a kontraktáčnej jednotky (CFCU); úloha IA a/alebo CFCU; uviesť všetky neštandardné procedúry (napr. spolufinancovanie alebo twinning).

Plán implementácie:
začiatok výberového konania štart projektu ukončenie projektu

Rovnaké možnosti: naznačiť ako bude zabezpečená rovnaká možnosť zapojenia sa pre ženy aj mužov, a ako bude monitorovaná účasť žien (napr. zaznamenávanie štruktúry účastníkov školení a konzultantov projektu podľa pohlavia)

Prostredie: (len investičné projekty), dátum ukončenia preprojektovej prípravy; publikovanie správy o vplyve na životné prostredie? áno/nie, ak áno, kde ju možno získať?; hlavné vplyvy na životné prostredie;

Miera návratnosti: (len investičné projekty; ak sú aplikovateľné, napr. pre projekty dodávok spojené s budovaním inštitúcií)

finančná miera návratnosti % ekonomická vnútorná miera výnosovosti %

Investičné podmienky: (len investičné projekty) preukázať ako projekt vyhovuje investičným kritériám definovaným v Novej orientácii Phare (napr. multiplikačný efekt projektu, grant Phare ako prídavný zdroj financovania, udržateľnosť aktivity a podmienky súťaže). Každé kritérium musí byť osobitne zhodnotené.

Podmienenosť a radenie aktivít: (vrátane predpokladov poskytnutia podpory, napr. program reštrukturálizácie inštitúcie schválený pred spustením fázy dodávok)

Prílohy projektového formuláru

1. Log-frame tabuľka v predpisanom formáte (povinné);
2. Ak sa projekt skladá z podprojektov podrobny rozpis nákladov v rovnakom formáte ako pre celkový rozpočet projektu (povinné);
3. Podrobny harmonogram implementácie v predpisanom formáte (povinné);
4. Súhmny kontraktáčny a výdavkový harmonogram v predpisanom formáte pre celú dĺžku projektu, vrátane výdavkového obdobia (povinné);
5. Vzťah projektu k predchádzajúcim aktivitám programu Phare, financovanie z iných zdrojov. (vrátane štátneho rozpočtu) (povinné);
6. Odkazy na štúdie uskutočnitelnosti (feasibility studies); v prípade investičného projektu priložiť prehľad ekonomických a finančných expertíz (posudkov) ako aj odhad vplyvu na životné prostredie (EIA) (povinné);
7. Zoznam príslušných zákonov a nariadení (fakultatívne);
8. Odkaz na zámery rozvojovej politiky štátu v relevantnej oblasti (môže zahrňovať projekty budovania inštitúcií, koncepcie rozvoja, sektorové štúdie a pod.) (fakultatívne)

príloha 6

LOG-FRAME PLÁNOVACIA TABUĽKA <i>(názov projektu)</i>		názov a číslo programu:	časť/dátum podania návrhu:
Cislo projektu	indikátory dosiahnutia cieľa	kontraktané obdobie končí:	výdavkové obdobie
všeobecný cieľ	ako, kedy a kým budú indikátory merané	predpoklady a riziká	predpoklady a riziká
•	•	•	•
specifické ciele	ako, kedy a kým budú indikátory merané	predpoklady a riziká	predpoklady a riziká
•	•	•	•
•	•	•	•
•	•	•	•
výstupy	ako, kedy a kým budú indikátory merané	predpoklady a riziká	predpoklady a riziká
•	•	•	•
•	•	•	•
vstupy	ako, kedy a kým budú indikátory merané	predpoklady a riziká	predpoklady a riziká
•	•	•	•
•	•	•	•
•	•	•	•

ČASOVÝ HARMONOGRAM IMPLEMENTÁCIE PROJEKTU ČÍSLO ...

názov projektu

SÚHRNNÝ KONTRAKTAČNÝ A VÝDAVKOVÝ HARMONOGRAM (MEUR)

názov programu; projektový formulár č. ...

pozn.: 1. Štandardné obdobie pre užívavanie kontraktov je 6-12 mesiacov, kontrakty musia byť uzavreté najneskôr 24 mesiacov po podpisu FM
2. všetky platby sa musia realizovať do 36 mesiacov od podpisu FM

Definície jednotlivých subjektov a zoznam skratiek

- **Acquis Communautaire**
Súbor pravidiel a predpisov platných pre členské štáty EÚ
- **Národný program pre prijatie *acquis* (NPAA)**
Programový dokument vypracovaný SR s vencím, časovým a finančným definovaním plánu prijímania *acquis*
- **Európska komisia (EK)**
Spoločný riadiaci a poradný orgán členov EÚ so sídlom v Bruseli
- **Delegácia EK**
Zastupiteľský orgán EK v kandidátskej krajine vedený veľvyslancom EK
- **Národný koordinátor (NAC)**
Predstaviteľ vlády SR zodpovedný za programovanie, ktorý zabezpečuje tiež úzke prepojenie medzi predstupovým procesom a využívaním finančnej pomoci EÚ a je zodpovedný za monitorovanie a vyhodnocovanie Phare programov (viac čl. VII Smernice).
- **Národný splnomocnenec (NAO)**
Zamestnanec štátnej správy vo funkcií štátneho tajomníka, menovaný vládou Slovenskej republiky, ktorý riadi Národný fond a celkovo zodpovedá za finančné riadenie Phare fondov (viac čl. X Smernice).
- **Spoločný monitorovací výbor (JMC)**
Výbor, zložený z NAO, NAC a zástupcu EK, zodpovedný za hodnotenie a kontrolu Phare programov, najmä plnenia cieľov stanovených vo Finančnom Memorande (viac čl. XIII Smernice).
- **Monitorovací podvýbor (MSC)**
Podvýbor zložený z NAC, NAO, PAO jednotlivých implementačných jednotiek a zástupcu EK, zodpovedný za podrobnejšie sledovanie realizácie každého programu, ich súčasti a zmlúv v súlade s DIS manuálom, ako aj dodržiavania časového harmonogramu realizácie (viac čl. XIII Smernice).
- **Národný fond (NF)**
Centrálna finančná inštitúcia v rámci Ministerstva financií SR, prostredníctvom ktorej sa finančné prostriedky EÚ prevádzajú do Slovenskej republiky (viac čl. X Smernice).
- **Centrálna finančná a kontraktáčná jednotka (CFCU)**
Implementačná jednotka, ktorá zabezpečuje verejné súťaže, zmluvné vzťahy a platby u projektov stanovených vo Finančnom memorande a je zodpovedná za ich realizáciu v súlade s pravidlami Phare (viac čl. XI Smernice). Odborná implementácia týchto projektov je v zodpovednosti staršieho programového pracovníka (SPO).

- Implementačná jednotka (IA)**
Implementačná jednotka, ktorá zabezpečuje verejné súťaže, zmluvné vzťahy a platby u projektov stanovených vo Finančnom memorande a zodpovedá za ich realizáciu v súlade s pravidlami Phare (viac čl. XI Smernice).
- Programový splnomocnenec (PAO)**
Pracovník štátnej správy, ktorý riadi IA alebo CFCU. PAO je zodpovedný za činnosť IA/CFCU a za správne administratívne a finančné riadenie projektov (viac čl. X a XI Smernice).
- Sektorový koordinátor pomoci (SAC)**
Zamestnanec štátnej správy zodpovedný za prípravu a koordináciu návrhu programu PHARE pre jednotlivý sektor (viac čl. VII Smernice).
- Starší programový pracovník (SPO)**
Zamestnanec štátnej správy zodpovedný za technickú implementáciu u tých projektov, u ktorých je CFCU zodpovedná za administratívnu a finančnú implementáciu projektov (viac čl. XII Smernice).
- Perseus**
Súčasný účtovný systém Európskej komisie.
- Decentralizovaný implementačný systém (DIS)**
Implementačný systém Phare programov, kde časť riadenia a zodpovednosť prechádza na partnerskú krajinu, pričom EK si zachováva konečnú zodpovednosť podľa Dohôd EK.